Contributed by Correspondent
maandag, 01 december 2008 -

U zal het woord de volgende maanden wel eens in de media horen opduiken, of u zal het wel ergens op een affiche of flyer lezen: ResPACT. Een nationale campagne tegen de verhoging van de studiekosten ondersteund in Vlaanderen door de Vlaamse Vereniging van Studenten en haar Franstalige tegenhanger.

Voor één keertje waren de Vlamingen niet voor op onze “achtergebleven” Waalse vrienden. Het was de Féderation des Étudiants Francophones (FEF) die in 2007 de campagne ResPACT opstartte. De FEF voert al enkele jaren actie om, net zoals in de jaren ’70, zeven procent van het BBP naar onderwijs te laten gaan. Omdat die actie voor vele studenten nogal abstract is, zocht de FEF naar iets dat dichter staat bij de leefwereld van studenten, en ze kwam terecht bij de studiekosten.

België ratificeerde in 1983 het Pact van New York, het VN-Verdrag inzake de Economische, Culturele en Sociale Rechten van de Mens. In artikel 13 van dat pact staat dat “het hoger onderwijs door middel van alle passende maatregelen en in het bijzonder door de geleidelijke invoering van kosteloos onderwijs voor een ieder op basis van bekwaamheid gelijkelijk toegankelijk dient te worden gemaakt.”

Uit een enquête bij 5000 studenten, afgenomen door de FEF, blijkt dat studeren voor een niet-kotstudent zo’n 6.000 tot 7.000 euro per jaar kost, en voor een kotstudent zelfs tussen 10.000 en 12.000 euro. Deze kosten omvatten het inschrijvingsgeld, cursussen en handboeken, internet, huisvesting, transport, voeding, gezondheidszorg en culturele activiteiten. Het inkomen dat je verliest door een jaar te studeren in plaats van te werken is niet inbegrepen. Uit deze cijfers blijkt duidelijk dat we ver verwijderd zijn van de doelstelling van “kosteloos onderwijs” en dat deze hoge kostprijs een echte democratisering in het hoger onderwijs tegenhoudt of op z’n minst bemoeilijkt. Daarom koppelde de FEF de 7 %-norm aan het Pact van New York met de campagne ResPACT, afgeleid van “Respecteer het Pact”.

Van FEF naar VVS

De Vlaamse tegenhanger van de FEF, de Vlaamse Vereniging van Studenten (VVS), sprong mee op de trein. Om een massabeweging op gang te brengen, werd een platform gebouwd met organisaties van diverse signatuur. Ondertussen ondertekenden al de ABVV-jongeren en Enter (jongerenafdeling van ACV), de politieke jongerenorganisaties van centrum(-links) tot radicaal-links (Animo, Jong Groen, L2, ALS, Comac en uiteraard Rood UGent), maar ook meer politiek neutrale organisaties, zoals Oproep voor een Democratische School, Vluchtelingennetwerk Vlaanderen, Kifkif, de Vlaamse Jeugdraad en zelfs KSA-KSJ-VKSJ. Goedkoper onderwijs behoort blijkbaar niet tot de agenda van de rechtse studentenverenigingen. Volgens de Christen-Democratische Studenten (CDS) is “goedkoper onderwijs niet nodig”, en is “alles zeker en vast betaalbaar”.

Eigenlijk is er maar één doelstelling: daling van de studiekosten. Bewustmaking en mobilisatie zijn een werk van lange adem, en daarom mikken VVS en de FEF op de regionale verkiezingen van 2009. Tegen die verkiezingen willen VVS en FEF op nationaal vlak 100.000 handtekeningen verzameld hebben voor de verlaging van de studiekosten. Aangezien onderwijs een regionale bevoegdheid is, vormen die verkiezingen de perfecte gelegenheid om de eisen op tafel te leggen. Die verkiezingseisen worden vastgelegd in een regionaal memorandum, dat samengesteld wordt door discussie tussen de verschillende organisaties die tot het platform behoren. Zo werken VVS en FEF deels samen aan een nationale campagne (de handtekeningen), en hebben ze deels hun eigen regionale campagne (het verkiezingsmemorandum). Daarnaast worden er in de verschillende grote studentensteden ook lokale actiecomités opgericht die lokale acties ondernemen. In Gent zal er waarschijnlijk een onderzoek komen naar de cursusprijzen in elke faculteit. Voor de bewustmaking van de studenten zal er normaal ook een lokale actiedag worden georganiseerd.

De volgende maanden mag u op nationaal en regionaal niveau twee data aanstippen in uw agenda.

Op 15 november organiseerde men een actiedag aan de ULB met 200 studenten uit heel België. Daar werd het verkiezingsmemorandum voor elke regio voorgesteld aan de pers, en werden tal van workshops en een ludieke actie georganiseerd. De tweede nationale bijeenkomst is gepland op 29 april 2009. Dat weekend is er een Europese ministeriële top in Leuven en Louvain-La-Neuve voor het einde van 10 jaar Bologna. Als studenten komen wij op straat om mee te “vieren”. Wat er precies zal gebeuren, is nog niet beslist.

Moeilijkheden en mogelijkheden

De campagne ResPACT kent heel wat moeilijkheden. Ten eerste is er een groep rechtse studenten die vindt dat onderwijs al goedkoop genoeg is en dat er al genoeg belastingsgeld naar (hoger) onderwijs gaat. Inhoudelijk houden deze argumenten helemaal geen steek. Als je de cijfers van de OESO bekijkt, dan geeft België per student in het hoger onderwijs 11.960 euro uit. Dat is wel iets meer dan het OESO-gemiddelde (dat sterk naar beneden wordt getrokken door landen als Tsjechië, Slowakije en Hongarije), maar het is minder dan in ondermeer Japan, het Verenigd Koninkrijk, Finland, Duitsland en Nederland, en zelfs meer dan 2.500 euro minder dan in landen als Australië, Oostenrijk, Noorwegen, Zweden en Zwitserland. Als je naar het BBP kijkt, besteden de overheden in België 1,2 % van het BBP aan hoger onderwijs, terwijl dat in Noorwegen 1,3 % bedraagt, in Canada en Zwitserland 1,4 %, in Zweden 1,5 %, in Denemarken 1,6 % en in Finland 1,7 %. Ook hier zit België net boven het OESO-gemiddelde (1,1 %), dat opnieuw door enkele landen (Slowakije, Tsjechië, Japan, Zuid-Korea) sterk naar beneden wordt gehaald. Ondanks deze cijfers vindt een groep studenten onder de invloed van liberale en conservatieve studenten dat goedkoper hoger onderwijs niet nodig is.

Ten tweede is er de perceptie dat ResPACT uitgaat van een links clubje en in het huidige klimaat veroorzaakt “links” bij veel studenten eerder verwerping dan dat het aantrekkingskracht uitoefent. Het is dan ook moeilijk om veel zelfverklaarde “neutrale” studentenvertegenwoordigers te overtuigen om de actie te ondersteunen en praktische hulp te geven. Dat ResPACT uitgaat van een linkse groep is maar deels correct. Natuurlijk is verlaging van de studiekosten een links thema, maar zoals eerder verteld behoren ook bijvoorbeeld L2 (de jonge VlaamsProgressieven) en de KSA-KSJ-VKSJ tot het ResPACT-platform, en langs Franstalige kant zelfs de Féderation des Étudiants Liberaux, groeperingen die je toch moeilijk van sympathie voor Marx kan verdenken.

Het is daarom een grote uitdaging om meer draagkracht voor de campagne te creëren, onder andere door veel werk te laten doen door studentenvertegenwoordigers. Een evenwicht vinden tussen gematigde eisen om een massabeweging op gang te brengen, en toch eisen te hebben die het waard zijn om voor te vechten, is één van de grote uitdagingen.

Daarnaast zal het in het huidige economische en politieke klimaat moeilijk zijn om ook echt verandering teweeg te brengen. Meer belastingsgeld voor onderwijs zal voor zowat de hele politieke elite een no-go-area zijn. Een geslaagde massacampagne is dan ook absoluut noodzakelijk om iets teweeg te brengen bij de politieke elite. Het beste is dus dat we realistische verwachtingen koesteren. Maar dat ResPACT iets teweegbrengt is wel duidelijk. Op Vlaams niveau is er ook al een eerste verwezenlijking: nog dit academiejaar zou er een nieuwe studiekostenmeting komen, wat geleden is van 1999. Aan de pers beloofde het kabinet-Vandenbroucke dat de minister op basis van de resultaten het beleid eventueel zal bijsturen, als blijkt dat het nodig is.

Bovendien is de campagne ook goed voor bewustwording rond het thema. Veel mensen tonen interesse in de campagne. Zo is er toch al een zekere bewustmaking bij een groter deel van de studenten dan de kleine groep die met studentenvertegenwoordiging bezig is. Op de community site Facebook zijn al 1372 mensen lid van de groep ResPACT. Toen in Gent studenten een enquête van VVS konden invullen om te zien hoeveel onderwijs voor hen kost, waren er velen onder hen verbaasd dat het bedrag zo groot was. Dit besef kan voor enkelen misschien het begin zijn van een groter bewustzijn over de maatschappij.